

Seat No. : _____

DW-109

December-2013

M.A. (Sem.-I)

**ECO - 405 : Economics
(Growth & Development – I)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં દર્શાવ્યા અનુસાર પ્રશ્નપત્રનો ક્રમાંક લખવો.

Instruction : Write the no. of the questions as per the question paper.

1. વસ્તી સંક્રમણનો સિદ્ધાંત સવિસ્તાર સમજાવો. 14
Explain in detail Demographic Transition Theory.
અથવા/OR
આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકો ટૂંકમાં સમજાવો.
Briefly explain the indicators of Economic development.
2. રિકાર્ડોના આર્થિક વિકાસના સિદ્ધાંતનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. 14
Critically evaluate Ricardian theory of economic development.
અથવા/OR
શુમ્પીટર મુજબ ધિરાણ અને નવપ્રવર્તનનો આર્થિક વિકાસમાં શું ફાળો છે ?
What is the role of credit and innovations in economic development according to Schumpeter ?
3. લેવિસનું શ્રમના અમર્યાદિત પૂરવઠાનું મોડેલ સવિસ્તાર સમજાવો. 14
Explain Lewis model of unlimited supply of labour in detail.
અથવા/OR
“અસમતુલિત વિકાસનો સિદ્ધાંત આર્થિક વિકાસને વેગ આપે છે.” સમજાવો.
“Unbalanced growth strategy accelerates economics development.” Explain.
4. ઔદ્યોગીકરણની વ્યાખ્યા આપો. ભારત જેવા દેશમાં તેના તર્કાધાર અને તરાહ શું છે ? 14
Define Industrialization. What is the rationale and pattern of Industrialization in countries like India ?
અથવા/OR
આર્થિક વિકાસમાં ખેતી ક્ષેત્રનો ફાળો સવિસ્તાર ચર્ચો.
Discuss in detail the role of agriculture sector in economic development.

5. તમારો સાચો જવાબ પસંદ કરી, તેનો માત્ર નંબર (a, b, c અથવા d) લખો.

14

Choose the right answer and write only no. (a, b, c or d)

(1) અર્ધ વિકસીત દેશ પાસે શું હોય છે ?

- (a) વિશાળ મૂડી
- (b) વણવપરાયેલ માનવ અને કુદરતી સંસાધનો
- (c) વણવપરાયેલ ટેકનીકલ જાણકારી
- (d) પાંખી વસ્તી

An Underdeveloped Country Possesses.

- (a) Vast Capital
- (b) Unutilized human and natural resources
- (c) Unutilized technical knowhow
- (d) Thin population

(2) આર્થિક વિકાસનું શ્રેષ્ઠ નિર્દેશક શું હોય છે ?

- (a) વધતી જતી બચતો
- (b) વધતા જતા નિવેશો
- (c) વધતું મૂડી ઉત્પાદન ગુણોત્તર
- (d) ઉંચું જતું જીવનધોરણ

The best indicator of economic development is

- (a) Rising savings
- (b) Rising investment
- (c) Rising capital output ratio
- (d) Rising levels of living

(3) માનવ મૂડી સર્જનની મુખ્ય સમસ્યાઓ કઈ છે ?

- (a) વસ્તી વિસ્ફોટ
- (b) બૌદ્ધિક ધોવાણ
- (c) માનવ શક્તિ આયોજનનો અભાવ
- (d) ઉપરના બધા જ

The major problems facing the human capital formation are

- (a) Population explosion
- (b) Brain drain
- (c) Lack of manpower planning
- (d) All of these

(4) શુદ્ધ પ્રમાણે માનવ સંસાધન વિકાસનો કયો ઉપાય છે ?

- (a) આરોગ્યની સવલતો
- (b) વ્યવસાયની સાથે તાલીમ
- (c) વ્યવસાયની બદલાતી તકોની અનુસાર વ્યક્તિગત અને પારિવારીક સ્થળાંતર
- (d) ઉપરના બધા જ

According to Schultz which are the ways of developing human resources ?

- (a) Health facilities
- (b) On-job training
- (c) Migration of individuals and families to adjust changing jobs
- (d) All the above

- (5) રિકાર્ડોનું પુસ્તક “Principles on Political Economy & Taxation” ક્યારે પ્રકાશિત થયું ?
- (a) 1717 (b) 1917
(c) 1817 (d) 1921

Ricardo’s book on “Principles on Political Economy & Taxation” was first published in

- (a) 1717 (b) 1917
(c) 1817 (d) 1921
- (6) વિકાસમાં જેને નવપ્રવર્તનો અને નિયોજકો પર ભાર મૂક્યો છે તે અર્થશાસ્ત્રીનું કોણ છે ?
- (a) હર્ષમેન (b) નર્કસ
(c) રોસેનસ્ટીન રોડાન (d) શુમ્પીટર

The economist who stressed the role of innovations and entrepreneurs in development is

- (a) Hirschman (b) Nurkse
(c) Rosenstein Rodan (d) Schumpeter
- (7) “મોટો ધક્કો” સિદ્ધાંતનું મુખ્ય તર્ક કયા વિચાર પર આધાર રાખે છે ?
- (a) આંતરિક કરકસરો (b) બાહ્ય કરકસરો
(c) બજારનું કદ (d) ઉપરના એકપણ નહીં

The basic rationale of “Big Push” is based upon the idea of

- (a) Internal economics (b) External economics
(c) Size of markets (d) None of the above
- (8) સમતુલિત વિકાસનો સિદ્ધાંત અર્ધવિકાસ માટે જવાબદાર મુખ્ય કારણ શેને માને છે ?
- (a) બજારનું નાનું કદ (b) અચતની અછત
(c) ટેકનોલોજીનું નીચું સ્તર (d) વિદેશી પ્રભુત્વ

The balanced growth theory sees the primary cause of underdevelopment as the

- (a) Small size of the market (b) Lack of savings
(c) Low level of technology (d) Foreign domination
- (9) આર્થિક વિકાસની પ્રક્રિયાને સમજાવવા લેવીસનો સિદ્ધાંત _____ ખંડીય અર્થવ્યવસ્થા ધ્યાનમાં રાખે છે.
- (a) એક (b) દ્વિ
(c) ચાર (d) ઉપરના એકપણ નહીં

Lewis theory explains the process of economic development considering a _____ sector economy.

- (a) one (b) two
(c) four (d) none of these
- (10) મૂડી રોકાણની માંગની બાજુનું વિષયક તોડવા નર્કસે શેની ભલામણ કરી છે ?
- (a) સમતુલિત વિકાસ (b) અસમતુલિત વિકાસ
(c) ખેતવિષયક વિકાસ (d) ઔદ્યોગિક વિકાસ

To break the vicious circle of the demand side of capital, Nurkse has pleaded for

- (a) Balanced growth (b) Unbalanced growth
(c) Agricultural growth (d) Industrial growth

- (11) હર્ષમેનના વિશ્લેષણમાં કયા ઉદ્યોગમાં સૌથી વધારે સંલગ્ન અનુબંધનો જોવા મળ્યા છે ?
- (a) સીમેંટ (b) કાપડ ઉદ્યોગ
(c) લોખંડ અને પોલાદ (d) ખાદ્ય રૂપાંતરણ ઉદ્યોગ

In the analysis of Hirschman, the industry with highest combined linkages turned out to be

- (a) Cement (b) Textiles
(c) Iron & Steel (d) Food processing
- (12) ભારતીય અર્થવ્યવસ્થામાં ખેતીક્ષેત્રનો ફાળો :
- (a) વધી રહ્યો છે. (b) ઘટી રહ્યો છે.
(c) સ્થિર છે. (d) ઉપરના એકપણ નહીં

The share of agriculture in Indian economy is

- (a) Increasing (b) Falling
(c) Stationary (d) None of these
- (13) ખેતી ક્ષેત્ર નીચે દર્શાવેલમાંથી શેનો ગત્યાત્મક સ્ત્રોત છે ?
- (a) વૃદ્ધિ (b) રોજગારી
(c) આવકનું સારું વિતરણ (d) ઉપરના બધા જ

Agriculture is a dynamic source of

- (a) Growth
(b) Employment
(c) Better distribution of income
(d) All of these
- (14) વિકસીત દેશોમાં કેવા ઉદ્યોગોના વિકાસને સર્વોચ્ચ અગ્રિમતા આપવામાં આવે છે ?
- (a) મોટા પાયાના ઉદ્યોગો (b) નાના પાયાના ઉદ્યોગો
(c) કુટીર ઉદ્યોગો (d) ખેત વિષયક ઉદ્યોગો

In developed countries top most priority is given to the development of

- (a) Large scale industries (b) Small scale industries
(c) Cottage industries (d) Agriculture based industries